

Vlaamse Raad voor Wetenschapsbeleid

**ADVIES INZAKE DE VLAAMSE HORIZONTALE
BEGROTINGSPROGRAMMA'S WETENSCHAPSBELEID 1992 EN 1993**

ADVIES INZAKE DE VLAAMSE HORIZONTALE BEGROTINGSPROGRAMMA'S
WETENSCHAPSBELEID 1992 en 1993 .

INHOUD

Inleiding

Vaststellingen en Aanbevelingen

- Hoofdstuk 1. Internationale positionering van de Belgische O & O-inspanningen.
- Hoofdstuk 2. De Belgische en Vlaamse begroting Wetenschapsbeleid .
- Hoofdstuk 3. Gevolg vorige VRWB-adviezen.

INLEIDING

Zoals voor 1991 gebeurde, opteert de Vlaamse Raad voor Wetenschapsbeleid (VRWB) ervoor om de analyse van het Vlaams Horizontaal Begrotingsprogramma Wetenschapsbeleid (BPWB) 1992 en 1993 te plaatsen in een breder kader, dit zowel geografisch (internationale vergelijking) als qua evolutie in de tijd. Deze analyse werd voorbereid in de Commissie Begroting en Financiën (CBF) van de VRWB.

Er werd tevens gepeild naar de beleidsdoelstellingen van de Vlaamse Executieve voor het Vlaams Horizontaal Begrotingsprogramma Wetenschapsbeleid (BPWB) 1992 en 1993.

Ook werd het nuttig geacht te onderzoeken in hoeverre de drie vorige VRWB-adviezen over de begroting wetenschapsbeleid werden gevolgd.

De aanbevelingen in voorliggend advies zijn gebaseerd op het resultaat van deze verschillende analyses.

VASTSTELLINGEN EN AANBEVELINGEN

- A.1. De VRWB wenst een aantal aanbevelingen uit vroegere begrotingsadviezen te herhalen, waaraan geen of onvoldoende gevolg werd gegeven:

Het bindend karakter van het BPWB

De kredieten bestemd voor wetenschapsbeleid dienen deze bestemming te behouden binnen elk activiteitenprogramma. De mogelijkheid zou moeten onderzocht worden om het horizontale BPWB als een bindend programma op zich te beschouwen, zonder daarbij afbreuk te willen doen aan de beleidsbindingen binnen het eigen activiteitenprogramma.

Voorstelling BPWB

De analyse van het BPWB is een gelegenheid om de uitwerking van het Vlaamse Wetenschapsbeleid te evalueren. De voorstelling van het BPWB moet zodanig zijn dat ze een duidelijk inzicht geeft in de beleidsmatige opties en de impact voor de volgende jaren. Daarvoor zijn nodig:

- een goede verantwoording in de memorie van toelichting;
- een indicatief meerjarenplan met de budgettaire impact, waarbij een onderscheid wordt gemaakt tussen de beleidskredieten (vastleggingsmachtigingen of - kredieten) en de betalingskredieten;
- een verfijning van de cijfergegevens, opgedeeld naar de beneficianten;
- het bestedingsbudget van de vorige jaren;
- de situering van de Vlaamse begroting Wetenschapsbeleid t.o.v. van de nationale en Europese onderzoeksgelden besteed in Vlaanderen.

Administratieve en beleidscoördinatie

Voor een optimale coördinatie van het wetenschapsbeleid en om de beleidsopties van de diverse ministers vorm te geven, in het bijzonder bij de opmaak van de begroting, dient maximaal gebruik te worden gemaakt van de huidige administratieve matrixstructuur van het Ministerie van de Vlaamse Gemeenschap.

- A.2. De VRWB verwelkomt de positieve ombuiging van de jarenlange trend van afbouw van de uitgaven voor wetenschapsbeleid. De VRWB dringt erop aan dat deze ombuiging minstens geconsolideerd, en liefst versneld wordt.

Deze positieve ombuiging is te beperkt in omvang, en laat vooralsnog niet toe de opgelopen afbouw te recupereren. Op termijn moet het de bedoeling zijn te evolueren naar de 2 % (uitgaven voor O&O t.o.v. het BBP) die door de OESO als een minimum wordt voorgesteld.

Gezien de grote achterstand die België had inzake uitgaven voor O&O t.o.v. het BBP in het jaar 1989 (1,7 % t.o.v. een gemiddelde van 2,2 % voor onze vijf belangrijkste handelspartners) valt te betwijfelen of de verhoging van de middelen in 1992 en 1993 voldoende is om op internationaal niveau te komen.

Bij het interpreteren van vergelijkend cijfermateriaal is wel enige omzichtigheid geboden. Zo rijzen er ondermeer vragen omtrent de bepaling van het aandeel in de werkingstoelagen van de universiteiten bestemd voor wetenschappelijk onderzoek. Het is dringend nodig dat dit uitgeklaard wordt.

- A.3. In verband met de universitaire pool in de wetenschapskredieten stelt de VRWB vast dat:

- de universitaire werkingsuitkeringen stijgen in de periode 1991-93, waarmee de neerwaartse trend van de voorgaande jaren omgebogen wordt;
- de kredieten voor de onderzoeksfondsen in 1992-93 deze trend volgen;
- deze fondsen ongeveer 3 miljard bedragen in 1992 en 1993;
- de kredietruimte voor nieuwe opties in het fundamenteel vrij onderzoek in omvang (106 miljoen in 1992; 290 miljoen in 1993) beperkt blijft.

De VRWB is evenwel van oordeel dat de nieuwe budgettaire ruimtes te sterk versnipperd worden, zodat het voor een universiteit moeilijk is om hiermee en ten aanzien hiervan een vernieuwd onderzoeksbeleid te voeren. De VRWB pleit ervoor om relatief kleine kredietruimtes die eventueel als nieuwe middelen worden voorzien te integreren in één van de bestaande financieringskanalen.

A.4. Betreffende de industriële pool in het BPWB, komt de VRWB tot de volgende vaststellingen en aanbevelingen:

- In het BPWB dient een verantwoording te worden gegeven over het beleid ten aanzien van belangrijke fondsen, zoals deze bestemd voor VITO en IMEC, die elk jaarlijks om en bij de 900 miljoen Bfr. uit de begroting ontvangen.
- De vastleggingsmachtigingen van het FIOV en het IWT komen niet in het BPWB voor, maar zijn daarentegen wel beleidsmatig van belang. Bovendien hebben ze een budgettaire weerslag voor de toekomst, waarvoor evenmin ramingen verstrekt worden.
- Het BPWB geeft geen verantwoording over het beleid met deze vastleggingsmachtigingen. Er wordt evenmin een raming gegeven van de te verwachten bestedingen, en of de voorziene vastleggingsmachtigingen wel zullen/kunnen uitgeput worden.
- De Vlaamse Overheid stelt dat geen grote nieuwe impulsprogramma's zullen opgestart worden. Een verantwoording en/of complementaire beleidsaanpak worden evenwel niet naar voor geschoven. Het ramen van de te verwachten uitputtingsgraad van de vastleggingsmachtigingen wordt daardoor vrijwel onmogelijk.

A.5. De kredieten voor beleidsondersteunend (gericht) onderzoek, die voorzien zijn voor het uitvoeren van studies en onderzoeken ter ondersteuning van het sectorale beleid, zouden in 1993 ongeveer 1 miljard Bfr. bedragen. Volgens de voorstellingswijze komt een belangrijk aandeel hiervan (650 miljoen) voor rekening van het activiteitenprogramma leefmilieu. Het is evenwel onduidelijk of de gebruikte voorstellingswijze (toewijzing aan Wetenschapsbeleid van de dotatie aan het MINA-fonds) wel correct is.

De VRWB onderkent dat er zich een probleem stelt omtrent het beheer van beleidsondersteunend onderzoek. De Raad neemt zich voor om hieromtrent een grondige discussie te voeren en voorstellen terzake te formuleren.

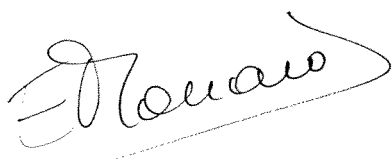
A.6. De VRWB staat positief tegenover de vernieuwingen in de voorstellingswijze van het Vlaams Horizontaal Begrotingsprogramma voor Wetenschapsbeleid 1993.

Wel stelt de VRWB vast dat omzichtigheid bij de interpretatie van de gegevens geboden is. De juistheid en coherentie van de volledige of gedeeltelijke toewijzing van wetenschapsbeleidskredieten voor O&O, O&V en W&T dienen nader onderzocht te worden. Dit geldt ook voor de verdeling van de voorziene kredieten volgens de NABS-codes.

De VRWB dringt erop aan dat dringend werk wordt gemaakt van het bijhouden, opvolgen en verstrekken van beleidsrelevante situeringen van de Vlaamse inspanningen voor wetenschapsbeleid en onderzoek, zowel gesitueerd in de regionale, de federale en de internationale context. Zoals ook gesteld in A.1. dient hierbij maximaal gebruik gemaakt te worden van de administratieve matrixstructuur van de Vlaamse Gemeenschap.

In het bijzonder wat betreft de situering van het Vlaamse BPWB in de Federale context wenst de VRWB de aandacht te vestigen op de relatief grote omvang van de WB-kredieten bestemd voor de Diensten voor de Programmatie van het Wetenschapsbeleid van de Federale Overheid. De aanzienlijke toename ervan is in belangrijke mate toe te schrijven aan de stijging van de middelen voor ruimtevaartonderzoek (in het bijzonder de bijdrage aan ESA). De VRWB bereidt een aanbeveling voor, gesteund op een grondige analyse van de Vlaamse deelname aan ruimteonderzoek in het kader van ESA, waarbij ook begrotingsaspecten aan bod komen.

- A.7. Tenslotte wil de VRWB er de aandacht op vestigen dat nog steeds en zeer frequent grote vertragingen optreden, louter om administratieve redenen, in de procedures zowel voor het goedkeuren van projecten, zelfs in het kader van reglementaire acties, als voor het uitbetalen van contractuele financiële verplichtingen.

Dr. ir. Elisabeth MONARD
Secretaris

Prof. dr. ir. Jef ROOS
Voorzitter

HOOFDSTUK 1. INTERNATIONALE POSITIONERING VAN DE BELGISCHE O & O-INSPANNINGEN

De O&O-inspanningen van België worden vergeleken met andere geïndustrialiseerde landen. Deze analyse maakt gebruik van de cijfergegevens van de OESO¹, DPWB² en het CHEPS-rapport, Expenditures on Higher Education (1987).

Vooraf dient hierbij opgemerkt dat de OESO-cijfers met de nodige omzichtigheid dienen geïnterpreteerd te worden.

Voor België worden de officiële cijfers overgemaakt door de Belgische Overheid (DPWB) aan de OESO. In de VRWB zijn hierbij vragen gerezen. Het aandeel van 25 % wetenschappelijk onderzoek in de werkingskredieten voor de universiteiten wordt bv. in vraag gesteld. Bepaalde overheidssteun voor wetenschappelijk onderzoek is er niet in opgenomen, zoals de fiscale aftrekbare posten. Bovendien is er internationaal geen éénduidige definiëring zowel naar financieringssector als naar uitvoeringssector wat precies verstaan wordt onder commerciële ondernemingen, overheid, privé- en semi-publieke instellingen.

De OESO-cijfers zijn echter tot nu toe de best voorhanden zijnde vergelijkingsgegevens, om het algemeen niveau van uitgaven in België voor wetenschappelijk onderzoek internationaal te kunnen situeren.

1. Een globaal beeld van de O & O-inspanning

- 1.1. Voor de positionering van de O & O-inspanning van een land wordt veelal gekeken naar de uitgaven voor O&O als percentage van het bruto binnenlands produkt, het BBP (tabel 1).

In 1989 bedroeg de inspanning van België inzake O & O 1,70% van het BBP, t.o.v. een gemiddelde van 2,22% voor onze vijf belangrijkste Europese handelspartners. Deze achterstand betekent dat België zowat $\frac{3}{4}$ aan O&O besteedt (76,5 %) van het gemiddelde, van wat zijn vijf belangrijkste Europese handelspartners besteden aan O&O.

¹ ST II D Data Bank (1990) en "Main Science and Technology Indicators" 1992/1

² "Wetenschappelijk Onderzoek in cijfers" (juni 1990), voor recentere gegevens aangevuld via mededeling van DPWB - Dienst Studie-Statistiek-Inventaris, juli 1992.

Naast deze blijvende achterstand (zie eveneens 1.2.) stellen we vast dat de Belgische bestedingen eerder terugvallen (van 1,75% in 1985-87 naar \pm 1,70% voor 1988-1990). Dit terwijl het gemiddelde van de vijf Europese handelspartners gestadig stijgt (van 1,99% in 1983 naar 2,22% in 1989).

TABEL 1: VERGELIJKING VAN DE BRUTO BINNENLANDSE UITGAVEN VOOR O & O IN % VAN HET BRUTO BINNENLANDS PRODUCT (BBP) VAN BELGIË EN ZIJN BELANGRIJKSTE HANDELSPARTNERS.³

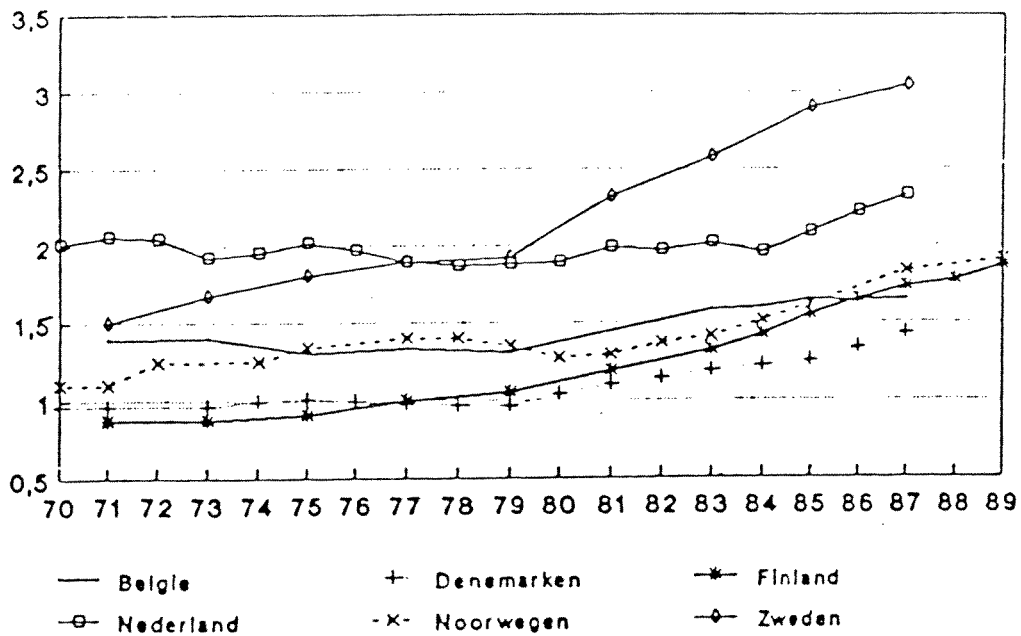
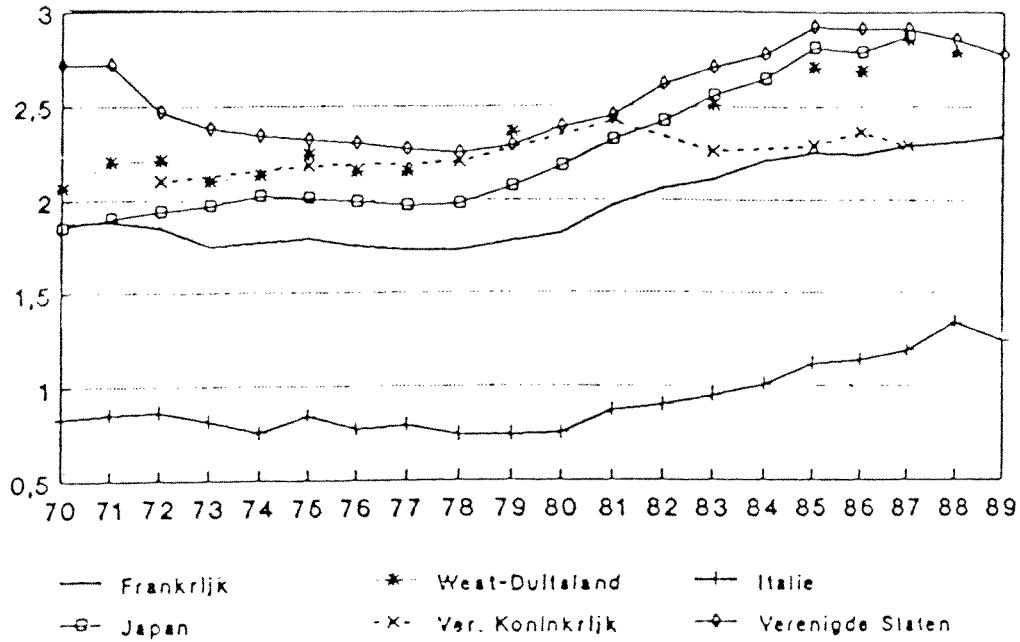
LAND	1983	1984	1985	1986	1987	1988	1989	1990
België*	1,62	1,64	1,75	1,75	1,75	1,69	1,70	1,69
Duitsland	2,51		2,72	2,73	2,88	2,86	2,88	2,81
Verenigd Koninkrijk	2,26		2,31	2,34	2,25	2,23	2,27	
Frankrijk	2,11	2,21	2,25	2,23	2,27	2,28	2,34	2,40
Italië	0,95	1,01	1,13	1,13	1,19	1,22	1,24	1,35
Nederland	2,02	1,96	2,09	2,22	2,33	2,26	2,16	
Gemiddelde vd 5	1,99		2,14	2,15	2,19	2,19	2,22	
Verenigde Staten	2,71	2,77	2,93	2,91	2,87	2,83	2,82	2,80
Japan	2,36	2,45	2,58	2,56	2,63	2,67	2,80	2,88
Gemiddelde vd 7	2,39		2,58	2,58	2,58	2,60		

* raming door DPWB (inclusief O&O-uitgaven van de Gemeenschappen en Gewesten)

1.2. De achterstand van België is geen recent fenomeen, en heeft daarenboven de neiging om toe te nemen. De inhaalbeweging die in 1980 was ingezet, valt stil in 1983 (zie onderstaande grafieken).

³ om de gemiddelde percentages te bepalen worden de desbetreffende basisgegevens omgerekend tegen koopkrachtpariteiten uitgedrukt in dollars, dit om de invloed van wisselkoersveranderingen uit te schakelen. Verder betreft het rekenkundige gemiddelden, t.t.z. niet gewogen.

TOTALE OMVANG O & O-UITGAVEN IN % BBP

2. De financiering van O & O

2.1. De opsplitsing van de O & O-inspanning in België naar financierende sector (tabel 2A) toont aan dat deze voor 28,9 % gedragen wordt door de overheid, voor 69,2 % door de ondernemingen, voor 1,2 % door internationale financiering van O&O en voor 0,7% door andere bronnen.

Het gemiddelde van de vijf beschouwde Europese landen geeft een financiering van 42 % door de overheid, 51 % door industriële ondernemingen, 5 % door internationale bronnen en 1,2% door andere bronnen.

TABEL 2A: BRUTO BINNENLANDSE UITGAVEN VOOR O & O PER FINANCIERINGSSECTOR - PROCENTUEEL AANDEEL (1989)

LAND	Ondernem.	Overheid	Andere	Internat.
België	69,20	28,90	0,70	1,20
Duitsland	63,30	34,10	0,50	2,10
Verenigd Koninkrijk	50,00	36,90	3,20	9,80
Frankrijk	43,90	48,10	0,60	7,40
Italië	46,40	49,50	0,00	4,10
Nederland	53,50	41,80	1,70	3,00
Gemiddelde vd 5	51,42	42,08	1,20	5,28
België / gemiddelde vd 5	134,58%	68,68%	58,33%	22,73%

De evolutie van deze cijfers tussen 1985-1992 (tabel 2B) toont dat de procentuele uitgaven van de Belgische overheid dalen (van 31,6 % in 1985 naar 27,6 % in 1990). Ook voor het gemiddelde van de beschouwde vijf Europese landen stelt men een dalende trend vast, en een stijging van de bijdragen van de investeringen door de ondernemingen en de internationale financiering.

TABEL 2B: BRUTO BINNENLANDSE UITGAVEN VOOR O & O PER FINANCIERINGSSECTOR - PROCENTUEEL AANDEEL EVOLUTIE 1985-1990

		1985	1986	1987	1988	1989	1990
België	Ondernem.	66,50	69,20	70,70	71,60	69,20	70,40
	Overheid	31,60	28,70	27,60	26,70	28,90	27,60
	Internat.	1,10	1,40	1,10	1,00	1,20	1,30
Gemid. 5 Eur	Ondernem.	49,10	48,78	49,64	51,12	51,42	
	Overheid	45,78	45,72	44,76	43,04	42,08	
	Internat.	4,00	4,46	4,48	4,70	5,28	

2.2. Uitgedrukt in procent van het BBP (tabel 3A), stelt men vast dat de financiering van de O & O-uitgaven door de industriële ondernemingen in België het Europees gemiddelde benadert. Het onderzoek gefinancierd door de bedrijven bedraagt 1,18 % van het BBP in België t.o.v. 1,14 % als gemiddelde voor de vijf Europese landen.

Het door de overheid gefinancierd onderzoek bedraagt in België 0,49 % van het BBP t.o.v. 0,93 % voor de vijf Europese landen.

TABEL 3A: BRUTO BINNENLANDSE UITGAVEN VOOR O & O PER FINANCIERINGSSECTOR - IN % BBP (1989)

LAND	Ondernem.	Overheid	Andere	Internat.
België	1,18	0,49	0,01	0,02
Duitsland	1,82	0,98	0,01	0,06
Verenigd Koninkrijk	1,14	0,84	0,07	0,22
Frankrijk	1,03	1,13	0,01	0,17
Italië	0,58	0,61	0,00	0,05
Nederland	1,16	0,90	0,04	0,06
Gemiddelde vd 5	1,14	0,93	0,03	0,12

De evolutie van deze cijfers tussen 1985-1992 (tabel 3B) toont dat de uitgaven van de Belgische overheid als % van het BBP dalen (van 0,55 % in 1985 tot 0,47 % in 1990). Ook voor het gemiddelde van de vijf Europese landen stelt men een dalende trend vast, en een lichte stijging van de bijdragen van de investeringen door de industrie en de internationale financiering.

TABEL 3B: BRUTO BINNENLANDSE UITGAVEN VOOR O & O PER FINANCIERINGSSECTOR - IN % BBP EVOLUTIE 1985-1990

		1985	1986	1987	1988	1989	1990
België	Ondernem.	1,16	1,21	1,24	1,21	1,18	1,19
	Overheid	0,55	0,50	0,48	0,45	0,49	0,47
	Internat.	0,02	0,02	0,02	0,02	0,02	0,02
Gemid. 5 Eur	Ondernem.	0,85	1,07	1,12	1,14	1,14	
	Overheid	0,94	0,94	0,94	0,91	0,93	
	Internat.	0,08	0,09	0,09	0,10	0,12	

3. De uitvoering van O & O

- 3.1. Worden de cijfers over de O & O-uitgaven opgedeeld naar de belangrijkste uitvoerende sectoren (tabel 4), dan blijkt dat er door de jaren heen over het algemeen een stijging valt waar te nemen in het aandeel van de sector ondernemingen, terwijl deze trend niet wordt vastgesteld voor het aandeel van de sector hoger onderwijs en overheid.

TABEL 4: BRUTO BINNENLANDSE UITGAVEN VOOR O & O PER UITVOERINGSSECTOR - IN LOPENDE PRIJZEN EN MILJOENEN BEF

	1983	1984	1985	1986	1987	1988	1989	1990
Commerciële ondernemingen	47107	51598	57083	60624	63954	67132	73805	78852
Overheid	3710	3844	4353	4258	3864	4164	6232	6619
Privé en semi-publieke instellingen	3068	3144	3460	3387	3356	3397	4172	4201
Hoger onderwijs	12824	14060	14936	15460	16614	16573	18311	18874
Niet lokaliseerbaar	1652	1756	3300	3300	3535	2577	0	0
Totaal	68361	74402	83132	87029	91323	93843	102520	108546

Raming door DPWB, Dienst Studie-Statistiek-Inventaris (niet op basis van volledige en homogene gegevens; zo konden o.m. O&O van de Gemeenschappen en Gewesten niet toegewezen worden per uitvoeringssector voor 1983-1988, zie reeks niet lokaliseerbaar).

- 3.2. De omvang van de sector ondernemingen (tabel 5) varieert voor 1989 van 58,8 % (Italië) tot 72 % (België en Duitsland), de sector onderwijs tussen 14,6 % (Duitsland) en 21,4 % (Nederland) en de overheidssector van 6,1 % (België) tot 23,9 % (Frankrijk). België zit relatief laag wat betreft het aandeel van de overheidssector (6,1 %) en relatief hoog wat betreft het aandeel van de ondernemingen (72 %) en wat betreft de sector hoger onderwijs (17,9). De relatieve index (t.t.z. België ten opzichte van het gemiddelde van de vijf) bedraagt voor de ondernemingen 113,7 % en voor de overheid 33,8 %.

TABEL 5: BRUTO BINNENLANDSE UITGAVEN VOOR O & O PER
UITVOERINGSSECTOR - PROCENTUEEL AANDEEL
(1989)

	Ondernem.	Hoger Ond.	Overheid	Priv. non-profit
België	72,00	17,90	6,10	4,10
Duitsland	72,20	14,40	12,90	0,50
Verenigd Koninkrijk	66,10	15,30	14,50	4,20
Frankrijk	60,30	14,90	23,90	0,90
Italië	58,80	19,80	21,50	
Nederland	59,20	21,40	17,30	2,10
Gemiddelde vd 5	63,32	17,16	18,02	
België / gemiddelde vd 5	113,71%	104,31%	33,85%	

3.3. Opvallend is verder dat in België de verhouding uitvoering/financiering voor de sector ondernemingen slechts 1,04 bedraagt t.o.v. 1,24 als gemiddelde voor de vijf beschouwde Europese landen (tabel 6). Dit hangt samen met het feit dat in België een hoog percentage van de O&O uitgevoerd in de ondernemingen door de ondernemingen zelf gefinancierd wordt. In België is dit percentage 93,5%, tegenover 77,5 % als een gemiddelde van onze vijf belangrijkste Europese handelspartners (tabel 6).

TABEL 6: SECTOR ONDERNEMINGEN (1989)

	verhouding uitvoering/financiering	% O&O in de ondernemingen gefinancierd door de ondernemingen
België	1,04	93,50
Duitsland	1,14	86,00
Verenigd Koninkrijk	1,32	69,50
Frankrijk	1,37	69,80
Italië	1,27	77,20
Nederland	1,11	85,10
Gemiddelde vd 5	1,24	77,52

4. Tewerkstelling in O & O

4.1. Het aandeel van de burgerlijke beroepsbevolking (BBV) tewerkgesteld in O & O-activiteiten (tabel 7) schommelt rond de 10 pro-duizend, gaande van een hoogste waarde van 14,3 pro-duizend in Duitsland tot een laagste waarde van 5,8 pro-duizend in Italië. België met 9,1 pro-duizend situeert zich op 87 % van het Europees gemiddelde.

Betreffende het aantal universitair gediplomeerden (of gelijkgestelden) tewerkgesteld in O&O situeert België zich op 92 % van het gemiddelde. De achterstand van België op dit vlak is dus relatief klein. Er dient evenwel op gewezen te worden dat Italië het gemiddelde van de vijf sterk naar beneden haalt. De goede score van België dient dan ook gerelativeerd te worden.

TABEL 7A: PERSONEEL TEWERKGESTELD IN O & O (1989)

	Totaal personeel		Univ (of gelijk) gediplomeerden	
	aantal	per 1000 BBV	aantal	per 1000 BBV
België	37795	9,10	17583	4,20
Duitsland	426447	14,30	176401	5,90
Verenigd Koninkrijk*	282800	10,00	130000	4,60
Frankrijk	289966	11,90	120659	5,00
Italië	140496	5,80	76074	3,10
Nederland	66460	9,90	26680	4,00
Gemiddelde vd 5		10,38		4,52
België/gemid vd 5		87,67%		92,92%

* 1988

Wanneer we de evolutie van deze cijfers gedurende de jongste jaren bekijken, blijkt België zijn relatieve achterstand ten opzichte van het gemiddelde van de vijf Europese landen geleidelijk in te halen (tabel 7B). Inzake het totaal personeel situeerde België zich in 1985 op 83 % van het gemiddelde en in 1989 op 87,6%. Voor de universitair gediplomeerden (of daarmee gelijkgestelden) was dit in 1985 87 %, in 1989 93 %. In 1987 waren er zowel in België als in Nederland 3,9 pro-duizend BBV, in 1989 4,2 pro-duizend in België tegenover 4 pro-duizend in Nederland.

TABEL 7B: EVOLUTIE PERSONEEL TEWERKGESTELD IN O & O

	Totaal personeel per 1000 BBV			Univ (of gelijkw) gediplom. per 1000 BBV		
	1985	1987	1989	1985	1987	1989
België	8,50	8,90	9,10	3,60	3,90	4,20
Duitsland	13,80	14,30	14,30	5,00	5,60	5,90
Verenigd Koninkrijk	10,20	10,10	10,00*	4,50	4,60	4,60*
Frankrijk	11,40	11,50	11,90	4,30	4,50	5,00
Italië	5,00	5,30	5,80	2,70	2,90	3,10
Nederland	10,60	9,80	9,90	4,20	3,90	4,00
Gemiddelde vd 5	10,20	10,20	10,38	4,14	4,30	4,52
België/gemid vd 5	83,33%	87,25%	87,67%	86,96%	90,70%	92,92%

* 1988

4.2. De spreiding van het O & O-personeel (tabel 8) over de uitvoerende sectoren laat blijken dat België relatief gunstig scoort inzake het hoger onderwijs. Het aandeel van het O & O-personeel tewerkgesteld in het hoger onderwijs bedraagt 30,5 % in België t. o. v. een Europees gemiddelde van 23 %.

TABEL 8: SPREIDING PERSONEEL IN % (1989)

% totaal O&O personeel in:	Ondernem.	Hoger Onderw.	Overige
België	61,07%	30,54%	8,40%
Duitsland	69,53%	16,34%	14,13%
Verenigd Koninkrijk*	65,42%	19,02%	15,56%
Frankrijk	51,67%	21,90%	26,43%
Italië	46,22%	31,35%	22,43%
Nederland	50,02%	25,99%	24,00%
Gemiddelde vd 5	56,57%	22,92%	20,51%
België/gemid vd 5	107,95%	133,24%	40,94%

* 1988

4.3. Ook de ratio, O & O-personeel hoger onderwijs pro-duizend van de BBV, bevestigt deze vaststelling (tabel 9). Deze bedraagt voor België 2,78 t. o.v. 2,25 voor de 5 EUR-landen. België staat hier op de eerste plaats.

TABEL 9: SPREIDING PERSONEEL PER 1000 BBV (1989)

	Ondernem.	Hoger Onderw	Overige	Totaal
België	5,56	2,78	1,20	9,10
Duitsland	9,94	2,34	1,41	14,30
Verenigd Koninkrijk*	6,54	1,90	1,85	10,00
Frankrijk	6,15	2,61	1,53	11,90
Italië	2,68	1,82	2,22	5,80
Nederland	4,95	2,57	2,49	9,90
Gemiddelde vd 5	6,05	2,25	1,90	10,38
België/gemid vd 5	91,80%	123,66%	63,14%	87,67%

* 1988

4.4. Deze relatief positieve tewerkstelling van O & O-personeel in het hoger onderwijs betekent echter niet dat er veel O&O-middelen ter beschikking worden gesteld, zoals blijkt uit tabel 10, wel integendeel.

TABEL 10: VERGELIJKING O & O-INSPANNING UITGEVOERD DOOR - EN PERSONEEL TEWERKGESTELD IN SECTOR HOGER ONDERWIJS (1989)

	% BBP	% BBV	Ratio
België	0,304	0,278	109
Gemiddelde vd 5	0,381	0,225	169

4.5. De relatieve kost-index⁴ per onderzoeker laat duidelijk blijken dat onderzoek uitgevoerd door het hoger onderwijs relatief minder kost dan O & O uitgevoerd door de ondernemingen. Dit geldt voor alle beschouwde landen. In België (en Italië) is de spanning echter groot, nl. 49,7 % t.o.v. 68,3 % als gemiddelde voor de 5 Europese landen (tabel 11).

TABEL 11: VERHOUDING VOLUME O & O-INSPANNING / PERSONEEL: RELATIEVE KOST-INDEX (1989)

	Ondernem.	Hoger Ond	Overige	H.O./ Ind.
België	1,18	0,59	1,20	49,72%
Duitsland	1,04	0,88	0,95	84,89%
Verenigd Koninkrijk*	1,02	0,80	1,16	79,12%
Frankrijk	1,17	0,68	0,94	58,31%
Italië	1,27	0,63	0,96	49,65%
Nederland	1,18	0,82	0,72	69,58%
Gemiddelde vd 5	1,14	0,76	0,95	68,31%
België/gemid vd 5	103,83%	76,70%	127,16%	72,79%

* 1988

⁴

$$\text{relatieve kost-index} = \frac{\text{volume O \& O-onderwijs / personeel O \& O-onderwijs}}{\text{volume O \& O-totaal / personeel O \& O-totaal}}$$

5. Universitaire financiering

5.1. Het percentage van het BBP aan overheidsmiddelen dat België aan de financiering van het hoger onderwijs (universitair en niet-universitair) besteedt (0,92 %) bedraagt slechts de helft van het Nederlandse cijfer (1,82) doch overtreft in ruime mate dit van de andere beschouwde Europese landen (tabel 12).

Ook per universiteitsstudent bedragen de overheidsuitgaven (in koopkrachtpariteit, KKP) van België meer dan deze in Duitsland, Frankrijk en Italië. Enkel Nederland en het Verenigd Koninkrijk scoren hoger.

TABEL 12: OVERHEIDSFINANCIERING HOGER ONDERWIJS (1987)

	Totaal	Per student hoger onderw.	
	% BBP	ECU	KKP
België	0,92	3955	4768
Duitsland	0,86	4107	4295
Verenigd Koninkrijk	0,79	4693	7035
Frankrijk	0,67	3247	3769
Italië	0,54	3105	4130
Nederland	1,82	8129	9827
Gemiddelde vd 5 Euro-land.	0,89	4361	5203
Gemiddelde vd 12 Euro-land	0,79	3186	4030

CHEPS (1987) Expenditures on Higher Education

5.2. O & O-hoger onderwijs en financiering.

In België worden slechts 27 % van de overheidsmiddelen ter financiering van het hoger onderwijs gebruikt voor O & O-activiteiten. Dit is nog geen 60 % van het Europees gemiddelde. Nederland en het Verenigd Koninkrijk evenaren de Belgische situatie. In Frankrijk, Duitsland en Italië wordt meer dan 50 % van de overheidsmiddelen ter financiering van het hoger onderwijs besteed aan O & O-activiteiten (Tabel 13).

TABEL 13: AANDEEL O & O (NABS 10 + 11) IN DE FINANCIERING HOGER ONDERWIJS (1987)

Overheidsuitgaven Hoger onderwijs:	O&O (NABS 10+11)	Totaal Hoger Onderw	Ratio O&O H. onderw /
	% BBP	% BBP	totaal Hoger onderw.
België	0,251	0,92	27%
Duitsland	0,484	0,86	56%
Verenigd Koninkrijk	0,239	0,79	30%
Frankrijk	0,381	0,67	57%
Italië	0,275	0,54	51%
Nederland	0,558	1,82	31%
Gemiddelde vd 5	0,412	0,89	46%

OESO, ST II D databank, okt. 1990

CHEPS (1987) Expenditures on Higher Education

BESLUITEN HOOFDSTUK 1

1. Uit de internationale vergelijking volgt duidelijk dat:
 - 1.1. het algemeen niveau van de Belgische uitgaven voor wetenschapsbeleid (O & O) in internationale context duidelijk te laag is;
 - 1.2. het aandeel van de ondernemingen in de financiering van het wetenschappelijk onderzoek het Europees gemiddelde benadert, terwijl de financiering door de Overheid (uitgedrukt in % van het BBP) op de helft van het Europees gemiddelde komt;
 - 1.3. de tewerkstelling van het O & O-personeel in het hoger onderwijs op een internationaal vergelijkbaar peil staat; opvallend is dat deze relatief gunstige prestatie samengaat met een relatief lage financiering van het Hoger Onderwijs, wat wijst op een relatief laag loonniveau en andere werkingstoelagen per tewerkgestelde.
2. Bij de internationale vergelijkingsgegevens heeft de VRWB enkele kritische bedenkingen.
 - 2.1. Het relatieve lage aandeel van de O & O-activiteiten in de overheidstransferten naar het hoger onderwijs doet vragen rijzen omtrent de internationale vergelijkbaarheid van de O & O-inspanning van het hoger onderwijs.
 - 2.2. Een afweging van de relatieve posities "overheidsinspanning versus privé-inspanning" wordt enigszins bemoeilijkt bij gemis aan een duidelijk internationaal vergelijkbare definiëring. Daarenboven bevatten de OESO-cijfers niet de fiscale stimuli voor de ondersteuning van het wetenschappelijk onderzoek.
 - 2.3. De OESO-cijfers zijn enkel een kwantitatieve benadering. O & O-uitgaven moeten immers, binnen een economisch kader, in de eerste plaats beschouwd worden als investeringen. En net als alle investeringen wordt de waarde ervan niet alleen bepaald door de grootte van de investeringen, maar evenzeer door het hoe en het waar van de allocatie van de investering.
 - 2.4. De OESO-cijfers gebruikt in de analyse, zijn tot nu toe de beste gegevens die voor handen zijn voor internationale vergelijkingen. De VRWB heeft veel vragen en kritiek bij deze cijfers. De Raad dringt dan ook aan dat er een onderzoek wordt uitgevoerd om de modellen en de methodologieën voor het opstellen van internationale statistieken te kunnen verbeteren.

Voor de evaluatie van het beleid is het tevens meer dan nodig om te kunnen beschikken over goede "output"-indicatoren.

3. Het communautair aspect in verband met het verzamelen van statistische gegevens mag niet uit het oog verloren worden in het licht van art.6 bis § 4 van de bijzondere wet van 8 augustus 1980⁵ en de wijzigingen hiervan ingevolge het St.-Michielsakkoord. Dit wil zeggen dat de Vlaamse Regering de nodige wettelijke bepalingen moet vastleggen om uitvoering te geven aan een aantal nationale en vooral internationale verplichtingen m.b.t. O & O-statistiek.

De VRWB herhaalt⁶ dat het tot de taak behoort van de Vlaamse regering om de Vlaamse deelname aan de Europese onderzoeksprogramma's op te volgen en het statistisch materiaal terzake bij te houden.

⁵ Bijzondere wet van 8 augustus 1980 tot hervorming der instellingen, zoals gewijzigd door de wet van 8 augustus 1988.

⁶ Advies omtrent de deelname van de Vlaamse researchgroepen in de Europese onderzoeksprogramma's (VRWB-R/ADV-28, 12 december 1991)

HOOFDSTUK 2.

DE BELGISCHE EN VLAAMSE BEGROTING WETENSCHAPSBELEID

Overzicht van de cijfers, hun evolutie en situering op Belgisch vlak.

2.1. Federaal overzicht van de begrotingskredieten

In de navolgende tabellen 14 en 15 wordt een overzicht gegeven van de Belgische begrotingskredieten voor respectievelijk wetenschapsbeleid en voor onderzoek en ontwikkeling (O&O). Het overzicht wordt gegeven vanaf 1989. In gevolge de tweede staatshervorming werden in 1989 belangrijke wetenschapskredieten overgeheveld naar de Gemeenschappen en Gewesten.

Voor de kredieten wetenschapsbeleid zijn er geen cijfers beschikbaar van de Franstalige Gemeenschap, het Waals en het Brussels Gewest voor de jaren 1991, '92 en '93.

De daling van de totale Belgische WB-kredieten in 1990 t.o.v. 1989 wordt veroorzaakt door een daling in de WB-kredieten van de Federale Overheid. De federale WB-kredieten van 1990 kunnen echter niet vergeleken worden met deze van 1989 omdat in 1990 belangrijke wijzigingen werden doorgevoerd in de manier van opstellen van het begrotingsprogramma voor Wetenschapsbeleid van de Federale Overheid.

TABEL 14: FEDERAAL OVERZICHT VAN DE BEGROTINGSKREDIETEN VOOR WETENSCHAPSBELEID (in miljoen Bfr.)

	1989	1990	1991	1992	1993
Federale Overheid	20856,70	19346,00	20203,60	20902,00	21897,20
Vlaamse Gemeenschap	22969,00	23212,60	24260,90	25171,80	28351,00
Franse Gemeenschap	17676,40	18343,30			
Waals Gewest	2936,00	3077,00			
Brussels Gewest	680,00	628,90			
Totaal	65118,10	64607,80			

Het federale overzicht van de O&O kredieten steunt op voorlopige cijfers. In de hierna gegeven cijfers worden de werkingstoelagen van de universiteiten van de Vlaamse Gemeenschap voor 25 % aan O&O toegewezen, bij de andere overheden (in hoofdzaak Franse Gemeenschap) voor 42%.

TABEL 15: FEDERAAL OVERZICHT VAN DE BEGROTINGS-KREDIETEN VOOR O & O (in miljoen Bfr.)

	1989	1990	1991	1992	1993
Federale Overheid	15048,57	15152,70	15920,42	16966,80	
Vlaamse Gemeenschap	10420,30	10301,20	10556,60	10486,70	11970,20
Franse Gemeenschap	8576,11	8664,97	8974,48	9129,01	
Waals Gewest	2556,80	1591,12	1847,50	2368,22	
Brussels Gewest	413,00	588,50	735,76	906,20	
Totaal	37014,77	36298,49	38034,77	39856,93	
Index t.o.v. 1990	101,97	100,00	104,78	109,80	

2.2. Interdepartementaal begrotingsprogramma voor wetenschapsbeleid van de federale overheid

De tabellen 16 en 17 geven per departement de evolutie van respectievelijk de WB- en de O&O-kredieten weer in het Interdepartementaal begrotingsprogramma voor wetenschapsbeleid van de federale overheid.

De WB-kredieten van de federale overheid stijgen in 1990 tot 1993 met 12,6%. De kredieten bestemd voor de Diensten voor de Programmatie van het Wetenschapsbeleid (DPWB) binnen de Diensten van de Eerste Minister stijgen aanzienlijk (24,2%). Dit is in belangrijke mate toe te schrijven aan de stijging van de bijdrage aan ESA.

TABEL 16: EVOLUTIE VAN DE WB-KREDIETEN IN HET INTERDEPARTEMENTAAL BEGROTINGSPROGRAMMA VOOR WETENSCHAPSBELEID VAN DE FEDERALE OVERHEID (in miljoen Bfr.)

	1989	1990	1991	1992	1993	93 t.o.v.90
Eerste Min. - Wetenschapsbeleid	8543,90	9812,60	10796,50	11704,90	12187,40	124,20
Justitie	34,40	17,70	38,50	82,60	141,10	797,18
Binnenlandse zaken	32,70	27,70	27,30	28,20	28,20	101,81
Buitenlandse zaken	119,00	124,30	123,30	131,90	128,00	102,98
Ontwikkelingssamenwerking	1880,50	2004,90	2085,40	2307,70	2100,10	104,75
Landsverdediging	806,20	787,20	818,00	855,30	927,00	117,76
Rijkswacht	5,00	5,00	6,30	6,30	5,70	114,00
Arbeid en tewerkstelling	4,00	4,00	4,00	12,00	9,20	230,00
Sociale voorzorg	0,00	0,00	13,40	13,00	11,00	
Volksgezondheid en leefmilieu	700,20	694,70	666,50	710,90	757,90	109,10
Landbouw	2355,30	2370,60	2425,80	2365,80	2377,30	100,28
Economische zaken	4558,80	3522,70	3258,30	3188,00	3137,30	89,06
Verkeer en infrastructuur	86,20	96,30	87,20	97,00	87,00	90,34
Totaal	19126,20	19467,70	20350,50	21503,60	21897,20	
Index t.o.v. 1990	98,25	100,00	104,53	110,46	112,48	

TABEL 17: EVOLUTIE VAN DE O&O-KREDIETEN IN HET INTERDEPARTEMENTAAL BEGROTINGSPROGRAMMA VOOR WETENSCHAPSBELEID VAN DE FEDERALE OVERHEID (in miljoen Bfr.)

	1989	1990	1991	1992	92 t.o.v.89
Eerste Min. - Wetenschapsbeleid	7300,10	8347,90	9246,40	10094,80	138,28
Justitie	27,90	10,20	23,90	49,90	178,85
Binnenlandse zaken	32,70	27,70	27,30	28,20	86,24
Buitenlandse zaken	119,00	124,30	123,30	131,90	110,84
Ontwikkelingssamenwerking	1013,80	1116,30	1201,80	1387,80	136,89
Landsverdediging	382,30	374,60	382,80	398,90	104,34
Rijkswacht	5,00	5,00	6,30	6,30	126,00
Arbeid en tewerkstelling	4,00	4,00	4,00	12,00	300,00
Sociale voorzorg	0,00	0,00	10,40	13,00	
Volksgezondheid en leefmilieu	533,30	543,80	520,20	550,30	103,19
Landbouw	1751,40	1747,90	1780,60	1763,30	100,68
Economische zaken	3802,60	2770,90	2512,80	2439,70	64,16
Verkeer en infrastructuur	76,40	80,10	80,70	90,50	118,46
Totaal	15048,50	15152,70	15920,50	16966,60	
Index t.o.v. 1990	99,31	100,00	105,07	111,97	

N.B. : voor 1993 is geen O&O opsplitsing van de WB-kredieten van de federale overheid beschikbaar

2.3. Het horizontaal begrotingsprogramma wetenschapsbeleid van de Vlaamse Gemeenschap

De evolutie in de WB- en O&O-kredieten binnen de Vlaamse Gemeenschap wordt weergegeven in tabellen 18 en 19. Binnen het Vlaams Horizontaal Begrotingsprogramma Wetenschapsbeleid (BPWB) situeren twee grote pakketten middelen zich in de bevoegdheidsdomeinen universitair onderwijs en industriële vernieuwing; drie nog vrij omvangrijke pakketten bevinden zich in de bevoegdheden Volksgezondheid, Leefmilieu en Algemeen Wetenschapsbeleid.

De kredieten bestemd voor de universiteiten (beperkt tot de Vlaamse Gemeenschap), via de eerste geldstroom (werkings- en investeringskredieten) en via de tweede geldstroom (fondsen) stijgen volgens de voorstelling van het BPWB in 1992 met bijna 6 % en in 1993 met bijna 12 %. De stijging van 1992 is, naast de stijging als gevolg van de invoege-treding van het universitaire decreet van 1991 en van de stijging in studentenaantallen, toe te schrijven aan het toepassen van een indexering van de kredieten. Voor 1993 is de stijging eveneens gebaseerd op die mechanismen, maar er is daarenboven een belangrijke schijnbare stijging als gevolg van een andere begrotingstechnische aanpak. De Vlaamse Regering heeft beslist de voorheen gedebudgetteerde bedragen voor de investeringen (leningen), vanaf 1993 volledig op de begroting in te schrijven (voorheen waren alleen de leningslasten in de begroting opgenomen). Na eliminatie van de impact van deze gewijzigde begrotingstechniek bedraagt het stijgingsritme 7,8% (raming, zie ook hierna: 2.4.).

De WB-kredieten in het activiteitenprogramma 'industriële vernieuwing' omvatten de dotatie aan het VITO en IMEC, en de middelen voor het FIOV en het IWT. De sterke daling van deze middelen in 1992 (- 25 %) is te wijten aan het feit dat in het BPWB de spijzigingskredieten aan het FIOV en het IWT opgenomen zijn. Voor het FIOV bedroeg dit in 1991 1528,8 miljoen Bfr. en in 1992 en 1993 telkens 276,2 miljoen Bfr. De vastleggingsmachtigingen van het FIOV en het IWT samen behouden hun niveau (zie verder 2.5.).

De WB-kredieten voor volksgezondheid kennen in 1992 een vrij sterke daling (-12,8 %) en stagneren in 1993 ongeveer op dat niveau. De dotatie aan het Instituut voor Hygiëne en Epidemiologie (89,5 miljoen Bfr.) was in 1991 in 'Volksgezondheid' ondergebracht, terwijl deze dotatie vanaf 1992 (94,4 miljoen Bfr.) bij het activiteitenprogramma 'medisch-sociaal beleid' wordt gerangschikt. De toelage van de Vlaamse Gemeenschap voor het FGWO maakt ook deel uit van 'volksgezondheid'.

De kredieten voor beleidsondersteunend (gericht) onderzoek, die voorzien zijn voor het uitvoeren van studies en onderzoeken ter ondersteuning van het

sectoraal beleid, zouden in 1993 ongeveer 1 miljard Bfr. bedragen. Volgens de voorstellingswijze komt een belangrijk aandeel hiervan (650 miljoen) voor rekening van het activiteitenprogramma leefmilieu. Er zijn gegronde twijfels over de correctheid van de gebruikte voorstellingswijze, daar het bedrag van de dotatie van de Vlaamse Gemeenschap aan het MINA-fonds volledig terug te vinden is in het BPWB (zie 2.6.).

Het activiteiten-programma Algemeen Wetenschapsbeleid kent een sterke stijging: van 14 miljoen in 1991 tot 220 miljoen in 1992 en 327 miljoen in 1993. Een groot deel van de stijging is gelegen in:

- het feit dat de 'uitgaven in het kader van internationale samenwerking (de co-financiering van Europese projecten) (87,2 miljoen Bfr.) overgeheveld werden van de departementen Economie en Onderwijs, naar Algemeen Wetenschapsbeleid;
- de stijging van de uitgaven voor de bekendmaking van het wetenschapsbeleid en het wetenschappelijk onderzoek (van 5 miljoen Bfr. in 1991 tot respectievelijk 23,3 en 27,0 miljoen in 1992 en 1993);
- nieuwe middelen (106,0 miljoen Bfr. in 1992 en 210,3 miljoen Bfr. in 1993) ingeschreven in de begroting als "uitgaven m.b.t. tot de conceptie, voorbereiding en uitvoering van wetenschappelijke acties".

Er dient opgemerkt te worden dat de in het BPWB opgegeven toewijzing van de WB-kredieten naar O&O (onderzoek en ontwikkeling), O&V (Onderwijs en vorming) en W&T (wetenschappelijke en technologische dienstverlening) met de nodige omzichtigheid dient benaderd te worden, vooral wat coherentie en consistentie van deze toewijzing betreft (bvb. de 'toelagen i.v.m. de strijd tegen aids' werden in het verleden voor 15 % aan O&O toegewezen, aangezien het vooral sensibiliserings-projecten betreft; in het BPWB 1993 wordt deze toelage voor 100 % aan O&O toegewezen).

TABEL 18: EVOLUTIE VAN DE KREDIETEN VOOR WETENSCHAPSBELEID IN HET HORIZONTAAL BEGROTINGSPROGRAMMA WETENSCHAPSBELEID VAN DE VLAAMSE GEMEENSCHAP (1989-1993)(in miljoen Bfr.)

ACTIVITEITENPROGRAMMA	VE 'GEENS'	VE VD BRANDE	kredieten wetenschapsbeleid					% evolutie			
	MINISTER	MINISTER	1989	1990	1991	1992	1993	89/90	90/91	91/92	92/93
18 Algemene externe betrekkinge	GEENS	V D BRANDE	15,2	13,9	14,8	15,5	16,5	-8,55	6,47	4,73	6,45
19 Betr. met lok. en reg. bestu	V D BOSSCHE	KELCHTERMANS	3,4	3,5	2,5	2,9	3,6	2,94	-28,57	16	24,14
20 Algemeen Wetenschapsbeleid	GEENS	V D BRANDE	14,9	14,9	14	222	327	0	-6,04	1485,7	47,30
26 Universitair onderwijs	COENS	V D BOSSCHE	18621	18508	19272	20420	22869	-0,61	4,13	5,96	11,99
35 Algemeen onderwijs en vormin	COENS	V D BOSSCHE	73,7	83,3	79,6	81,5	90,9	13,03	-4,44	2,39	11,53
41 Schone Kunsten	DEWAELE	WECKX	36,7	18,2	38,3	29,8	3,4	-50,41	110,44	-22,19	-88,59
46 Toerisme		WECKX	0	0	0	0	7,9				
47 Media		WECKX	0	0	138,7	134,9	141,6			-2,74	4,97
48 Intern. culturele betrekking	DEWAELE	WECKX	0,1	0,7	1,7	1,7	0	600	142,86	0	-100,00
49 Algemeen cultuurbeleid		WECKX	34	47,2	32,7	27,9	37,6	38,82	-30,72	-14,68	34,77
50 Algemeen welzijnsbeleid		DE MEESTER	0	0	0	31	51,2				65,16
51 Jeugzorg en -bescherming	LENSSENS	DE MEESTER	1,9	3,1	2,3	0	0	63,16	-25,81	-100	0,00
53 Gezinszaken	LENSSENS	DE MEESTER	33,1	34,3	39	43,6	46,1	3,63	13,7	11,79	5,73
54 Gehandicaptenzorg		DE MEESTER	0	0	0	11,5	0				-100,00
56 Maatschappelijk Welzijn	LENSSENS	DE MEESTER	19,4	31,7	24,5	0	0	63,4	-22,71	-100	0,00
58 Volksgezondheid	WECKX	DE MEESTER	457,4	482,2	501,4	437,2	447	5,42	3,98	-12,8	2,24
59 Medisch-sociaal beleid	WECKX	DETIEGE	75,2	72,2	26,6	128	128	-3,99	-63,16	381,2	0,00
61 Algemeen economisch beleid	DE BATSELIER	V D BRANDE	55	60	60	35	61,8	9,09	0	-41,67	76,57
65 Energie	DE BATSELIER	V D BRANDE	43,6	50,3	46,1	46,1	34,1	15,37	-8,35	0	-26,03
66 Ontginning van nat. rijkdomm	DE BATSELIER	V D BRANDE	34,1	108,5	71,3	71,3	70,1	218,18	-34,29	0	-1,68
67 Industriële vernieuwing	DE BATSELIER	V D BRANDE	3127	3429	3411	2561	3148	9,66	-0,52	-24,94	22,92
69 Werkgelegenheid	DEWULF	V D BRANDE	12	12	11,7	12	11	0	-2,5	2,56	-8,33
71 Leefmilieu	KELCHTERMANS	DE BATSELIER	65,8	86,3	274,6	604,1	605,6	31,16	218,19	119,99	0,25
72 Natuurbehoud en groenvoorzie	KELCHTERMANS	DE BATSELIER	70,7	76,5	92,5	122	121,9	8,2	20,92	31,89	-0,08
73 Ordening van het platteland	KELCHTERMANS	DE BATSELIER	9,4	0	0,2	0	0	-100		-100	0,00
74 Watervoorziening	KELCHTERMANS	DE BATSELIER	3,6	1,5	3	0	3	-58,33	100	-100	
76 Ruimtelijke ordening en sted	WALTNIEL	KELCHTERMANS	1,1	1,3	1,1	28,8	30	18,18	-15,38	2518,2	4,17
77 Monumentenzorg	WALTNIEL	SAUWENS	20,1	20,9	20,9	20,4	23,9	3,98	0	-2,39	17,16
78 Huisvesting	WALTNIEL	DE BATSELIER	5,2	7,6	0	0,2	0	46,15	-100		-100,00
82 Havens, Loodswezen en Zeesch	SAUWENS	KELCHTERMANS	0	6,3	6,3	11,3	17		0	79,37	50,44
84 Wegen	SAUWENS	KELCHTERMANS	0	2,4	22,4	21,9	13,8		833,33	-2,23	-36,99
86 Reg. luchthavens en vliegvel	SAUWENS	SAUWENS	4,9	4,6	3,5	1	0	-6,12	-23,91	-71,43	-100,00
88 Alg.infrastr.- en verkeersbe	SAUWENS	KELCHTERMANS	130,5	32,2	48,2	49,2	41,4	-75,33	49,69	2,07	-15,85
Totaal			22969	23213	24261	25172	28351	1,06	4,52	3,75	12,63

TABEL 19: EVOLUTIE VAN DE O&O-KREDIETEN IN HET HORIZONTAAL BEGROTINGSPROGRAMMA WETENSCHAPSBELEID VAN DE VLAAMSE GEMEENSCHAP (1989-1993)(in miljoen Bfr.)

ACTIVITEITENPROGRAMMA	VE 'GEENS'	VE VD BRANDE	O&O kredieten					% evolutie			
	MINISTER	MINISTER	1989	1990	1991	1992	1993	89/90	90/91	91/92	92/93
18 Algemene externe betrekkingen	GEENS	VD BRANDE	6,1	5,6	5,9	0	0	-8,2	5,36	-100	
19 Betr. met lok. en reg. besture	VD BOSSCHE	KELCHTERMANS	1,7	1,8	1,3	2	1,8	5,88	-27,78	53,85	-10,00
20 Algemeen Wetenschapsbeleid	GEENS	VD BRANDE	0	0	0	186,2	284,5				52,79
26 Universitair onderwijs	COENS	VD BOSSCHE	6920	6437	6595	7008	7763	-6,98	2,46	6,26	10,77
35 Algemeen onderwijs en vorming	COENS	VD BOSSCHE	10,3	8	0	0	0	-22,33	-100		
41 Schone Kunsten	DEWAELE	WECKX	24,5	14	24,9	16,9	1,8	-42,86	77,86	-32,13	-89,35
46 Toerisme		WECKX	0	0	0	0	0				
47 Media		WECKX	0	0	0	0	0				
48 Intern. culturele betrekkingen	DEWAELE	WECKX	0,1	0,4	0,9	0,9	0	300	125	0	-100,00
49 Algemeen cultuurbeleid		WECKX	9	22,2	6,2	0	4,8	146,67	-72,07	-100	
50 Algemeen welzijnsbeleid		DE MEESTER	0	0	0	26,1	46,2				77,01
51 Jeugzorg en -bescherming	LENSSENS	DE MEESTER	1,9	3,1	2,3	0	0	63,16	-25,81	-100	
53 Gezinszaken	LENSSENS	DE MEESTER	31,7	32,9	37,6	42,2	44,7	3,79	14,29	12,23	5,92
54 Gehandicaptenzorg		DE MEESTER	0	0	0	6,3	0				-100,00
56 Maatschappelijk Welzijn	LENSSENS	DE MEESTER	14,3	27,4	19,3	0	0	91,61	-29,56	-100	
58 Volksgezondheid	WECKX	DE MEESTER	381,2	396	415,2	392,7	402,5	3,88	4,85	-5,42	2,50
59 Medisch-sociaal beleid	WECKX	DETIEGE	15,4	15	4	57	78,2	-2,6	-73,33	1325	37,19
61 Algemeen economisch beleid	DE BATSELIER	VD BRANDE	41,3	45	45	26,3	46,4	8,96	0	-41,56	76,43
65 Energie	DE BATSELIER	VD BRANDE	26,7	33,9	31,1	31,1	23,3	26,97	-8,26	0	-25,08
66 Ontginning van nat. rijkdommen	DE BATSELIER	VD BRANDE	34,1	75,8	51,1	51,1	51,1	122,29	-32,59	0	0,00
67 Industriële vernieuwing	DE BATSELIER	VD BRANDE	2726	3038	2988	2072	2639	11,45	-1,64	-30,67	27,36
69 Werkgelegenheid	DEWULF	VD BRANDE	3	3	2,9	3	5,5	0,00	-3,33	3,45	83,33
71 Leefmilieu	KELCHTERMANS	DE BATSELIER	48,4	66,7	228,2	440,8	441,6	37,81	242,13	93,16	0,18
72 Natuurbehoud en groenvoorzieni	KELCHTERMANS	DE BATSELIER	26,9	31,7	37,6	48,5	49,1	17,84	18,61	28,99	1,24
73 Ordening van het platteland	KELCHTERMANS	DE BATSELIER	9,4	0	0,2	0	0	-100		-100	
74 Watervoorziening	KELCHTERMANS	DE BATSELIER	3,6	1,5	3	0	3	-58,33	100	-100	
76 Ruimtelijke ordening en stedeb	WALTNIEL	KELCHTERMANS	0	0	0	14,4	15				4,17
77 Monumentenzorg	WALTNIEL	SAUWENS	10,5	10,9	10,9	10,9	12,6	3,81	0	0	15,60
78 Huisvesting	WALTNIEL	DE BATSELIER	2,6	3,8	0	0,1	0	46,15	-100		-100,00
82 Havens, Loodswezen en Zeeschee	SAUWENS	KELCHTERMANS	0	6,3	6,3	11,3	17		0	79,37	50,44
84 Wegen	SAUWENS	KELCHTERMANS	0	1,2	11,2	11,2	6,9		833,33	0	-38,39
86 Reg. luchthavens en vliegvelde	SAUWENS	SAUWENS	2,5	2,3	1,8	0,5	0	-8	-21,74	-72,22	-100,00
88 Alg.infrastr.- en verkeersbele	SAUWENS	KELCHTERMANS	69,1	17,7	26,7	27,2	32,7	-74,38	50,85	1,87	20,22
Totaal			10420	10301	10557	10487	11970	-1,14	2,48	-0,67	14,14

2.4. Universitair onderzoek

Bijna 80% van de Vlaamse WB-kredieten behoren tot het activiteitenprogramma universitair onderwijs. Dit activiteitenprogramma bestaat hoofdzakelijk uit de toelagen aan de universitaire instellingen en uit kredieten bestemd voor (fundamenteel) wetenschappelijk onderzoek.

Uit de voorstelling van het BPWB 1993 (tabel 18) blijkt dat de WB-kredieten van het begrotingsartikel 'universitair onderwijs' bijna 6% bedragen voor 1991-1992 en 12 % voor 1992-1993. In het BPWB treedt evenwel een kunstmatige stijging op als gevolg van een andere begrotingstechnische aanpak. De Vlaamse Regering heeft beslist de voorheen gedebudgetteerde bedragen voor investeringen (leningen) vanaf 1993 volledig in de begroting op te nemen. Het betreft een bedrag van 862,7 miljoen Bfr. voor de 'investeringsdotatie onroerende installatie van universiteiten' dat opgenomen wordt in het BPWB 1993, maar dat ten opzichte van de voorgaande jaren geen significante meer-ontvangst voor de universiteiten betekent. Er is wel een gevoelige stijging m.b.t. investeringstoelagen voor de faculteit diergeneeskunde en het universitair ziekenhuis van de Universiteit Gent. Wanneer de weerslag van de gewijzigde begrotingstechnische aanpak niet meegerekend wordt, bedraagt het stijgingsritme van WB-kredieten voor de universiteiten 7,8% (raming).

Tabel 20 geeft de evolutie in de werkingskredieten van de universitaire instellingen sinds 1985. De supplementen worden eveneens in rekening gebracht. Er wordt aangenomen dat de supplementen vanaf 1995 aan de gewone werkingstoelagen zullen toegevoegd worden.

TABEL 20: EVOLUTIE WERKINGSKREDIETEN UNIVERSITAIRE INSTELLINGEN (1985-1993) (in miljoen Bfr.)

jaar	Werktoelg	Supplem	som	% evol.	Indx 87	Indx 90
1985	12759,66	170,80	12930,46			
1986	12818,27	129,10	12947,37	0,13		
1987	12733,30	129,20	12862,50	-0,66	100,00	
1988	12797,81	132,30	12930,11	0,53	100,53	
1989	13103,34	136,80	13240,14	2,40	102,94	
1990	13720,22	144,80	13865,02	4,72	107,79	100
1991	14488,90	155,90	14644,80	5,62	113,86	105,62
1992	15488,30	184,70	15673,00	7,02	121,85	113,04
1993	16242,90	213,20	16456,10	5,00	127,94	118,69

Uit tabel 20 blijkt dat de stijging in 1992 t.o.v. 1991 7 % bedraagt, en in 1993 t.o.v. 1992 5 %. De stijgingen zijn het gevolg van het in voege treden van het universitaire decreet in 1991, het licht stijgend studentenaantal en de indexering van de werkingstoelagen (de 'looncomponent', d.i. 80 % van de werkingstoelage, werd met 6 % in 1992 en 4 % in 1993 geïndexeerd; de overige 20 % met 2,6 % resp. 2 %).

In tabel 21 zijn de spijzigingskredieten van de verschillende fondsen samengebracht bestemd voor wetenschappelijk onderzoek in hoofdzaak uitgevoerd aan de universiteiten. Naast de kredieten voor de fondsen die deel uit maken van het activiteitenprogramma universitair onderwijs, werd ook de toelage voor het FGWO opgenomen (akt.pr. Volksgezondheid). Tabel 21 geeft steeds de totale toelagen weer, d.w.z. dat, waar van toepassing, ook middelen van de federale overheid (deel bestemd voor Vlaanderen) werden meegerekend.

TABEL 21: EVOLUTIE SPIJZIGINGSKREDIETEN VOOR UNIVERSITAIR ONDERZOEK (1990-1993) (in miljoen Bfr.)

	1987	1988	1989	1990	1991	1992	1993
GOA's	315,9	330,2	335,7	335,7	342,8	361,3	399,3
Sp. Fond.	250	305	357,5	357,5	359,5	378,9	407,5
IWONL-beurzen.	185,2	202,4	204,1	203,9	203,9	218,6	247,3
NFWO							
Toel. Vl. Gem	520,3	500,9	500,9	505,5	655	703,4	739,1
Colla-plan		140,8	140,8	140,3			
Maystadt-plan	140	140	140	140	140	140	140
Nationale loterij	208,5	269,1	275	275	275	275	275
Fund. Menswet. (Lotto)				66	55	55	55
Samenw. B.-Gr. Brit.							1,5
IIKW							
Toel. Vl. Gem.			328	328	300,2	318,8	340,3
Nationale Toel.	410	410	82	82	77	77	77
DPWB-toelage (3 nav.)							3,6
FGWO							
Toel. Vl. Gem.			318,3	318,3	333,2	361,7	371,5
Nationale toelage	397,9	397,9	110,7	88	89,7	84	83,985
AIDS-proj Nationaal	5,5	11,1	11,1	11,1	11,1	5,5	
FKFO-initiatief vorsers	402,6	402,6	416,4	433,5	424	449,8	476
Wetenschappelijke acties						106	210,3
IUAP's	110	178,8	178,8	397	395,4	442,8	442,7
Totaal	2835,90	3110,00	3220,50	3284,80	3266,40	3977,80	4270,09
Index t.o.v. 1987	100,00	109,67	113,56	115,83	115,18	140,27	150,57
Index t.o.v. 1990				100,00	99,44	121,10	130,00

Aan Vlaamse zijde volgen de middelen voor de fondsen de mechanismen van de universitaire toelagen, t.t.z.: de uitwerking van het universitaire decreet (belangrijk voor de toelage aan het NFWO) en een indexering (GOA's, de Speciale Fondsen, NFWO, FKFO, IIKW en IWONL).

Beleidskeuzes voor 'nieuwe' middelen voor het fundamenteel onderzoek in het BPWB 1992 en 1993 zijn gelegen in:

- de "uitgaven m.b.t. tot de conceptie, voorbereiding en uitvoering van wetenschappelijke acties" (106,0 miljoen Bfr. in 1992 en 210,3 miljoen Bfr. in 1993).
- het toekennen in 1993 van 80 miljoen Bfr. meer (bovenop de indexering) aan de fondsen voor fundamenteel onderzoek (25 miljoen voor de GOA's, 20 miljoen voor het 4de mandaatsjaar van de IWONL-specialisatiebeurzen, 15 miljoen voor de Speciale Fondsen, 10 miljoen voor het IIKW en 10 miljoen voor het FKFO-initiatief navorsers).

Daarenboven wordt ook een stijging van 15 miljoen (bovenop de indexering) voorzien voor het FKFO-ministerieel initiatief (beleidsondersteunend onderzoek m.b.t. onderwijs). Het FKFO-MI is niet opgenomen in tabel 21 aangezien het geen 'vrij' onderzoek betreft.

Tijdens de periode 1990-1993 stagneren de kredieten voor het fundamenteel vrij onderzoek afkomstig van de federale overheid of dalen ze een weinig, afgezien van een stijging ter hoogte van de IUAP's (ten gevolge van de IUAP's 3de fase: continuering voor IUAP's van de eerste fase aangevuld met twee nieuwe projecten).

2.5. Toelagen voor het industrieel onderzoek

Tabel 22A bevat de belangrijkste spijzigings-kredieten van het activiteitenprogramma Industriële vernieuwing.

In het BPWB 1992 vertonen deze middelen een sterke daling (- 25 %), te wijten aan het feit dat in het BPWB de dotatie aan het FIOV opgenomen is: deze bedroeg in 1991 1528,8 miljoen Bfr. en in 1992 en 1993 telkens 276,2 miljoen Bfr. Dit geeft echter geen reëel beeld van de werkelijke beleidsruimte, o.m. doordat de middelen die nog in het FIOV aanwezig zijn, niet in de begroting voorkomen.

TABEL 22A: EVOLUTIE SPIJZIGINGSKREDIETEN INDUSTRIEEL ONDERZOEK (1990-1993) (in miljoen Bfr.)

	1990	1991	1992	1993
Toelage IMEC	800	800	847,8	890,1
Toelage SCK of rechtsopvolger VITO	796,2	796,2	889,3	923,2
Collectieve Centra	113,1	142	- *	- *
FIOV dotatie	1624,8	1528,8	276,2	276,2
IWT dotatie + subsid. + renteloos voorsch.	-	49,4	547,3	1058,6
Totaal	3334,1	3267	2560,6	3148,1
Index t.o.v. 1990	100	97,99	76,80	94,42

* betalingen aan Coll. Centra nadien vanuit het FIOV

Om de eigenlijke beleidsruimte voor het nemen van nieuwe engagementen in kaart te brengen, worden in tabel 22B voor het FIOV, en ook voor het IWT, de vastleggingsmachtigingen opgenomen.

Na een stijging van 10% in 1991 (t.o.v. 1990), wat vooral op rekening komt van het FIOV, stagneert de totale beschikbare som. Er doet zich wel een afbouw voor van het FIOV ten voordele van het IWT.

TABEL 22B: EVOLUTIE BELEIDSKREDIETEN INDUSTRIEEL ONDERZOEK (1990-1993) (in miljoen Bfr.)

	1990	1991	1992	1993
Toelage IMEC	800	800	847,8	890,1
Toelage SCK of rechtsopvolger VITO	796,2	796,2	889,3	923,2
Collectieve Centra	113,1	142	- *	- *
Vastleggingsmachtiging FIOV	2500	2900	1976	1350
Vastleggingsmachtiging IWT	-	-	1000	1500
Totaal	4209,3	4638,2	4713,1	4663,3
Index t.o.v. 1990	100	110,19	111,97	110,79

* betalingen aan Coll. Centra nadien vanuit het FIOV

Deze beschikbare beleidsruimte geeft evenwel niet noodzakelijk een juist beeld van de effectieve overheidsbestedingen inzake industrieel onderzoek. Met name voor het FIOV stelt men vast dat de toegestane vastleggingsmachtigingen zelden volledig uitgeput worden. Tabel 22C geeft een overzicht van de uitputtingsgraad van de vastleggingsmachtigingen van het FIOV (bron: 149e boek van het Rekenhof).

TABEL 22C: UITPUTTINGSGRAAD VAN DE VASTLEGGINGSMACHTIGINGEN VAN HET FIOV (1986-1991) (in miljoen Bfr.)

	1986	1987	1988	1989	1990	1991
vastl-machtiging	691	691	1200	2450	2508	2890
vastgelegd	582	641	1193	1578	1658	2304
% vastgelegd	84,23%	92,76%	99,42%	64,41%	66,11%	79,72%

Daarenboven is de juiste draagwijdte van de 'overschotten' die op het FIOV beschikbaar zijn onduidelijk. Tabel 22D geeft een overzicht van de uitgaven van het FIOV in verhouding tot zijn beschikbare kredieten (begrotingsdotatie + saldo vorig jaar) (bron: 149e boek van het Rekenhof).

TABEL 22D: GEBRUIKSGRAAD VAN DE FIOV-BETALINGSKREDIETEN (1986-1991) (in miljoen Bfr.)

	1986	1987	1988	1989	1990	1991
kredieten	1998	1604	1542	1631	4202	3693
uitgegeven	262	386	1061	643	892	1098
% uitgegeven	13,11%	24,06%	68,81%	39,42%	21,23%	29,73%

2.6. Leefmilieu

Er is een belangrijke stijging in de kredieten voor onderzoek binnen het activiteitenprogramma leefmilieu in 1991 en 1992 (en stagnatie in 1993; zie tabel 18 en 19), gespijzigd vanuit het MINA-fonds. Evenwel, hierbij wordt de dotatie van de Vlaamse Gemeenschap aan het MINA-fonds volledig ingeschreven in het BPWB. Dient de dotatie niet ter spijziging van het MINA-fonds voor het verschil in inkomsten van het fonds (milieu-heffingen) en de geraamde uitgaven? Daarom stelt de VRWB de toewijzing van de dotatie voor het MINA-fonds aan Wetenschapsbeleid in vraag. Het betreft hier wellicht een fout in het opmaken van het BPWB.

BESLUITEN HOOFDSTUK 2

1. Algemeen

- 1.1. De WB-kredieten van de Vlaamse Overheid stijgen. Het verheugt de VRWB deze positieve trend te kunnen vaststellen, na een jarenlange afbouw van de middelen voor wetenschapsbeleid.
- 1.2. Een strategisch plan dringt zich op om binnen een redelijke termijn de OESO-norm van 2 % van het BBP voor O&O te behalen. De nieuwe bijkomende beleidskredieten worden nu op de begroting ingeschreven zonder dat een concreet beleid voor de aanwending wordt voorgesteld.
- 1.3. De Vlaamse Overheid zou er borg voor moeten kunnen staan dat deze positieve tendens in de toekomst zal aangehouden en zelfs uitgebreid worden.

2. Universitaire pool

- 2.1. De universitaire werkingstoelagen stijgen in 1991-93, waarmee de neerwaartse trend van de voorgaande jaren (vooral 1986-1988) omgebogen wordt. De stijgingen zijn evenwel onvoldoende om de reële dalingen van de voorgaande jaren in te halen.
- 2.2. De kredieten voor de onderzoekfondsen, die voordien gedaald zijn in nominale cijfers (1989-1991), volgen in 1992-93 de trend (hoofdzakelijk indexering) van de universitaire werkingstoelagen. Deze fondsen bedragen bijna 4 miljard in 1992-93, en omvatten ongeveer 1 miljard afkomstig van de federale overheid.
- 3.3. Tegenover de vaststelling van deze positieve trend, worden vragen geplaatst naast de garanties die de soms relatief kleine nieuwe begrotingsposten bieden op continuering. De VRWB acht het in dit opzicht meer aangewezen deze in bestaande financieringskanalen te integreren.

3. Industriële pool

- 3.1. Belangrijke fondsen, tweemaal om en bij de 900 miljoen, zijn bestemd voor VITO en IMEC. In het BPWB wordt er geen verantwoording gegeven over het beleid t.a.v. deze instellingen.
- 3.2. De vastleggingsmachtigingen van het FIOV en het IWT komen niet in het BPWB voor, maar zijn daarentegen wel beleidsmatig van belang. Bovendien hebben ze een budgettaire weerslag voor de toekomst, waarvoor evenmin ramingen verstrekt worden.

- 3.3. In 1992 zijn de vastleggingsmachtigingen voor het FIOV 1976 miljoen, en voor het IWT 1000 miljoen. De afbouw van het FIOV (ten gunste van het IWT) blijkt uit de vastleggingsmachtigingen voor 1993, nl. 1350 miljoen voor het FIOV, en 1500 voor het IWT.
- 3.4. Het BPWB geeft geen verantwoording over het beleid met deze vastleggingsmachtigingen. Er wordt evenmin een raming gegeven van de te verwachten bestedingen, en of de voorziene vastleggingsmachtigingen wel zullen/kunnen uitgeput worden. Bij gebrek aan een bestedingsbegroting geeft alleen het boek van het Rekenhof een indicatie van de onderbesteding in het FIOV.
- 3.5. De Vlaamse Overheid stelt dat geen grote nieuwe impulsprogramma's zullen opgestart worden. Een complementaire beleidsaanpak wordt evenwel niet naar voor geschoven, zodat het ramen van de te verwachten uitputtingsgraad van de vastleggingsmachtigingen vrijwel onmogelijk wordt.

HOOFDSTUK 3. GEVOLG VORIGE ADVIEZEN

De VRWB heeft in de vorige jaren adviezen uitgebracht i.v.m. het Vlaams begrotingsprogramma wetenschapsbeleid (BPWB). Dit van 1989 was vooral begrotingstechnisch georiënteerd, dit van 1990 gaat daar eigenlijk verder op door.

Ter gelegenheid van het begrotingsadvies van 1991 werd gekozen om de analyse te plaatsen in een breder nationaal en internationaal kader.

ADVIES BETREFFENDE DE OPMAAK, DE INHOUD EN DE VOORSTELLING VAN DE BEGROTING WETENSCHAPSBELEID VAN DE VLAAMSE GEMEENSCHAP (18 januari 1989).

INHOUD ADVIES

Voor de formulering, de opvolging en de beoordeling van het Wetenschapsbeleid is een horizontale begroting Wetenschapsbeleid een noodzakelijke voorwaarde.

Binnen elk functioneel bevoegdheidsdomein dienen de kredieten voor wetenschappelijke activiteiten geïdentificeerd te worden en ondergebracht in één of meer afzonderlijke artikels. De sector Wetenschapsbeleid blijft een eigen begroting behouden.

De cascade van verdelingsmechanismen leidt tot een bijkomende ondoorzichtigheid.

Het is niet mogelijk een evaluatie te maken van de effectiviteit van de finale besteding van de kredieten, en evenmin van de verdeling van de middelen over de verschillende categorieën van beneficianten, domeinen en soorten wetenschappelijke activiteiten.

GEVOLG

Voor 1989 is bij wijze van oefening een BPWB opgemaakt ten behoeve van de Vlaamse Executieve, nadat de algemene begroting 1989 voorgelegd was aan de Vlaamse Raad. Nadien werd jaarlijks een BPWB opgesteld, en samen met de algemene uitgavenbegroting van de Vlaamse Gemeenschap, maar slechts ten informatieve titel, voorgelegd aan de Vlaamse Raad.

In de Vlaamse begroting werden alle kredieten voor wetenschappelijke activiteiten geïdentificeerd en kregen de aanduiding "W". Naast de WB-kredieten voorzien voor de 'vertikale functies' (onderwijs, economie,...) worden vanaf 1992 ook ruimere kredieten voorzien op de begroting 'Algemeen Wetenschapsbeleid', voor departements-overschrijdende, coördinerende en overkoepelende behoeften.

Vanaf BPWB 1989 is er een opsplitsing volgens de taak (O & O, O & V, W & T) gemaakt per activiteitenprogramma; vanaf BPWB 1991 is er een verdere verfijning van deze opsplitsing per taak voor de afzonderlijke begrotingsartikels. Een tweede belangrijk feit is de verdeling volgens de

NABS-doelstellingen (vanaf BPWB 1991), waarbij echter nog voorzichtigheid geboden is bij de interpretatie. Een opdeling naar de beneficiant is nog steeds niet doorgevoerd.

Inzake een overzicht van de finale besteding van de kredieten, heeft de Vlaamse Executieve de opdracht gegeven aan de Administratie om dit in kaart te brengen voor de voorbije jaren.

Bij de opmaak van de begroting moet er een grotere coördinatie komen op administratief niveau en tijdens de fase van het politiek overleg.

Geen gevolg.

Er is een totaal gebrek aan een meerjarenplan betreffende de budgettaire weerslag over meerdere jaren en de voorgestelde opties en prioriteiten.

Geen gevolg.

ADVIES BETREFFENDE HET VLAAMS HORIZONTAAL BEGROTINGSPROGRAMMA WETENSCHAPSBELEID 1990 (18 januari 1990).

INHOUD ADVIES

De kredieten bestemd voor wetenschappelijke onderzoek dienen deze bestemming in hun globaliteit te behouden. De horizontale begroting wetenschapsbeleid zou dan ook ter goedkeuring moeten worden voorgelegd aan de Vlaamse Raad, en niet alleen ten informatieve titel.

Essentiële beoordelingselementen ontbreken in het BPWB:

- geen inzicht in de beleidsmatige opties voor het WB, er ontbreekt een verantwoordingsprogramma;
- het BPWB geeft geen informatie over de beleidsruimte, noch over de implementatie van het beleid voor wat betreft vastleggingsmachtigingen,

GEVOLG

Tot op heden wordt het BPWB slechts ten informatieve titel meegegeeld aan de Vlaamse Raad.

In de memorie van toelichting wordt per activiteitenprogramma toelichting gegeven, voor sommige blijft deze zeer summier.

Er wordt nog steeds geen informatie gegeven over de effecten op termijn van het gevoerde beleid. Het beleid binnen de fondsen, inbegrepen de voorgenomen uitgaven van de volgende jaren, in het bijzonder wat betreft het FIOV, blijft ondoorzichtig.

zowel voor de toekomst als uit het verleden;

- het BPWB laat geen analyse toe van de gebruikte mechanismen, noch van de beneficianten, in het bijzonder wat betreft de fondsen; de kredieten WB zouden moeten kunnen gecatalogiseerd worden naargelang de beneficianten, de actielijnen, de wetenschappelijke disciplines, de financieringsmechanismen.

Voor 1990 stijgen de kredieten voor WB nauwelijks, en slechts in het domein O & V. De achterstand wordt niet opgehaald.

Door het definitief toewijzen van de kredieten WB, komende van de nationale begrotingssectie WB, op basis van hun tijdelijke aanwending, heeft de Vlaamse Executieve zich elke mogelijkheid ontnomen om in te spelen op nationale of supranationale initiatieven die de activiteitenprogramma's overstijgen.

De VRWB is verheugd over de beslissing van de Vlaamse Executieve om een wetenschapsbudget te laten opstellen door het comité van leidende ambtenaren, waarin ook de middelen gegenereerd door fondsen en openbare instellingen worden opgenomen.

Het voornoemde comité dient ook inhoudelijk het verantwoordingsprogramma voor te bereiden. De VRWB suggereert een procedure uit te werken, met de mogelijkheid voor tijdige raadpleging van de VRWB.

Er zal een globale beschrijving dienen te komen van de overheidsinspanningen op alle niveaus (lokaal, regionaal, nationaal en supranationaal) in het wetenschappelijk onderzoek in Vlaanderen.

Het BPWB 1991 komt enigszins tegemoet aan de gevraagde catalogisering door de opsplitsing per NABS-doelstellingen, maar deze dient met omzichtigheid geïnterpreteerd te worden. Verder zijn er geen gegevens over de kredieten per beneficiant of financieringsmechanismen.

Voor 1991 is er nauwelijks een verbetering, in 1992 en 1993 is er een kentering (zie analyse).

De WB-kredieten overgeheveld uit de nationale begrotingssectie WB, werden toegewezen op basis van hun tijdelijke bestemming (onderwijs, economie,...). Vanaf 1992 worden voor 'Algemeen Wetenschapsbeleid' ruimere kredieten ingeschreven voor coördinerende en overkoepelende initiatieven.

In 1992 heeft de Vlaamse Executieve de opdracht gegeven aan de Administratie om de bestedingsbegroting 1989-91 in kaart te brengen

Geen gevolg

Hieraan is tot op heden nog geen gevolg gegeven. De VRWB zelf vangt dit tekort op door ter gelegenheid van zijn jaarlijks begrotingsadvies, de analyse te plaatsen in een bredere context op nationaal en internationaal vlak.

**ADVIES BETREFFENDE HET VLAAMS HORIZONTAAL BEGROTINGSPROGRAMMA
WETENSCHAPSBELEID 1991 (19 september 1991).**

INHOUD ADVIES

De VRWB beklemtoont een aantal elementen uit vroegere begrotingsadviesen waaraan geen of onvoldoende gevolg werd gegeven, in het bijzonder inzake:

- = het bindend karakter van het BPWB

- = Budgetflexibiliteit:
een budget van voldoende omvang dient voorzien te worden voor initiatieven die de sectoriële bevoegdheidsdomeinen overschrijden, evenals voor Vlaamse deelname aan internationale, nationale en interregionale programma's

- = vereisten voorstelling van het BPWB:
 - goede verantwoording in de memorie van toelichting

 - indicatief meerjarenplan met de budgettaire impact

 - verfijning van de cijfergegevens; opgedeeld per NABS-code, en naar de beneficianten

 - bestedingsbudget van de vorige jaren

 - situering t.o.v. de nationale en internationale onderzoeksbestedingen.

- = Administratieve en beleidscoördinatie

GEVOLG

Ook voor de begrotingen 1992 en 1993 wordt het BPWB slechts ten informatieve titel meegedeeld aan de Vlaamse Raad.

De BPWB's 1992 en 1993 voorzien, onder de bevoegdheid van de Vlaamse minister bevoegd voor Wetenschapsbeleid, uitgaven in het kader van internationale samenwerking (overheveling) en uitgaven m.b.t. de conceptie, voorbereiding en uitvoering van wetenschappelijke acties.

In de memorie van toelichting wordt per activiteitenprogramma toelichting gegeven, voor sommige blijft deze zeer summier.

Er wordt nog steeds geen informatie gegeven over de effecten op termijn van het gevoerde beleid.

Het BPWB komt enigszins tegemoet aan de gevraagde catalogisering door de opsplitsing per NABS-doelstellingen, maar deze dient met omzichtigheid geïnterpreteerd te worden. Verder zijn er geen gegevens over de kredieten per beneficiant of financieringsmechanismen.

De vernieuwingen in de voorstellingswijze van het BPWB 1993 worden positief onthaald.

Dit werd nog niet verstrekt, maar de Vlaamse Executieve heeft hiertoe wel de opdracht aan de Administratie gegeven.

Geen gevolg (zie vorige bladzijde)

Geen wijziging t.o.v. vorige jaren

Gezien in een internationaal verband, zijn de uitgaven van de Vlaamse/Belgische overheid voor wetenschapsbeleid te laag. Er is nood aan een inhaaloperatie.

Er wordt een tendens vastgesteld dat de middelen voor het niet-gericht onderzoek dalen, terwijl deze voor het thema-gericht onderzoek toenemen.

In verband met de universitaire pool stelt de VRWB vast:

- een reële achteruitgang van de werkmiddelen
- een reële achteruitgang van de middelen voor de Fondsen.
- een achterstand in het loonniveau van de vorsers.

In verband met de industriële pool stelt de VRWB vast:

- de belangrijke stijging van de vastleggingsmachtiging van het FIOV weerspiegelt de beleidsoptie, nl. een verschuiving van directe steun in het kader van de expansiewetgeving naar indirecte steun via het industrieel onderzoek.
- positief voor het FIOV is dat het een bindende eenheidsbegroting vormt. Er ontbreekt een gedetailleerde verantwoording voor de vastleggingsmachtigingen, en de budgettaire consequenties worden niet aangegeven.
- er is nood aan informatie en verantwoording i.v.b. met het beleid van alle wetenschappelijke instellingen (IMEC, VITO, Collectieve Centra, ...).
- de operationalisering van alle initiatieven van de Vlaamse Gemeenschap op het vlak van het industrieel onderzoek dienen via de geëigende Vlaamse instelling (IWT) te verlopen.

In het BPWB 1992 en 1993 is er een kentering, maar deze is onvoldoende als inhaaloperatie. Voor meer details, zie de analyse van de CBF.

In het BPWB 1992 en 1993 is de relatieve toename voor het thema-gericht onderzoek kleiner dan voor het niet-gericht onderzoek.

Deze negatieve tendensen worden omgebogen, in hoofdzaak ten gevolge van het toestaan van een indexering van de werkmiddelen. Voor 1993 wordt aan de Fondsen bovenop de indexering een stijging van 95 miljoen Bfr. gegeven.

Het beleid binnen het FIOV, inbegrepen de voorgenomen uitgaven voor 1992 en 1993 en volgende jaren, blijft ondoorzichtig.

Geen gevolg.

Wordt vrij goed opgevolgd.

BESLUITEN HOOFDSTUK 3

1. De VRWB wenst de hierna volgende aanbevelingen uit vroegere begrotingsadviezen te herhalen, waaraan geen of onvoldoende gevolg werd gegeven:
 - het BPWB moet een bindend karakter krijgen;
 - naast een verfijning van de opsplitsing naar NABSCODE, is ook een opsplitsing naar de beneficianten nuttig voor een degelijke appreciatie;
 - er dient een grotere coördinatie te zijn op administratief niveau en tijdens de fase van het politiek overleg;
 - er is een meerjarenplan nodig met de budgettaire impact, de voorgestelde opties en prioriteiten;
 - de memorie van toelichting is te summier om een idee te krijgen van het gevoerde beleid;
 - in het bijzonder voor het FIOV zijn er slechts vage indicaties over het voorgenomen beleid;
 - het ontbreekt aan een algemeen overzicht van alle overheidstoelagen (zowel op lokaal, regionaal, nationaal en supranationaal vlak) voor wetenschappelijk onderzoek.

2. Voor een grondige evaluatie van het gevoerde wetenschapsbeleid ter gelegenheid van de analyse van de begrotingscijfers stuit de VRWB nog steeds op het gemis aan beleidsrelevante situeringen van de Vlaamse inspanningen en de benodigde cijfergegevens terzake. Het beschikbaar stellen van gegevens ter hoogte van de Administratie, hierbij maximaal gebruik makend van de matrixstructuur, zou een belangrijk element betekenen voor de continuïteit van het beleid. Ook zouden de benodigde cijfers op een adequate wijze moeten kunnen toegeleverd worden. De VRWB vraagt met aandrang de opdracht voor het opstellen van het bestedingsbudget snel uit te voeren.

3. Bekeken in een internationaal kader blijven de Vlaamse/Belgische Overheidsuitgaven voor wetenschappelijk onderzoek te laag. De Vlaamse Overheid heeft de trend van de afbouw van de middelen voor niet-gericht onderzoek dan wel omgebogen, maar de inspanningen zijn te weinig omvangrijk om een werkelijke inhaalbeweging te weerspiegelen.